

mogt worden, die genoemde grondbeginselen als Dr. B. H. Auerbach in zijn werk predikt, zij zullen ophouden leden en ledematen der Rotterdamsche Israelitische Gemeente te zijn”.

Intussen was Dr. Auerbach niet onkundig gebleven van de tegen hem gerichte oppositie. Men had hem de ongetekende circulaire toegezonden en bovendien een in het Duits gestelde brief, ook niet getekend, met de vriendschappelijke raad niet naar Rotterdam te komen, daar de oppositie zich dan zou afscheiden en een nieuwe gemeente zou oprichten. Hij verdedigt zich in een schrijven aan de Raad tegen de aantijgingen van onverdraagzaamheid en haat en wijst op zijn bundel „Keurrenen”, waarin zijn opvattingen zijn neergelegd.

Maar ondanks alle oppositie houdt de kerkeraad vast aan haar eenmaal ingenomen standpunt om Dr. Auerbach te laten komen. Wel wordt besloten hem officieel van de oppositie in kennis te stellen. Maar dan schrijft hij onmiddellijk terug, dat hij zijn sollicitatie intrekt (23 april 1849).

Hiermede is de „periode Auerbach” geëindigd.⁴⁾

II

In 1907 verscheen in „Rotterdam in den loop der eeuwen” een „geschiedenis der Israelietische Gemeente te Rotterdam” van E. Italie. Daarin schrijft hij over Dr. J. Isaacssohn alleen, dat zijn talent als kanselredenaar bijna ongeëvenaard was en dat hij 1 januari 1871 Rotterdam verliet. „Voor het uiteenzetten der redenen, die tot zijn vertrek geleid hebben, achten wij den tijd nog niet gekomen, ook omdat dit bij verschillende thans nog in leven zijnde personen wellicht minder aangename herinneringen zou opwekken”.

Nu dit bezwaar vervallen is, kunnen we trachten aan de hand van de archiefstukken der Joodse Gemeente alhier ons een beeld te vormen van hetgeen zich hier in de jaren 1850–1870 in de Gemeente heeft afgespeeld. Een woord van dank zij daarbij gebracht aan de archivaris der Gemeente Rotterdam, mr. H. C. Hazewinkel, door wiens hulp het mogelijk was een groot deel van het archief der N.I.G. in de oorlogsjaren uit de handen van de Duitsers te redden.

Ruim twee maanden nadat Dr. Auerbach zich teruggetrokken